

Силабус

навчальної дисципліни

Методика проведення уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва у ЗЗСО із застосуванням англомовного контенту 2023-2024 навчальний рік

Освітня програма	«Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)»
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти	бакалавр

Викладач	Бурназова Віра Володимирівна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fppom/structure-fppom/kaf-muz/composition-kaf-muz/naukovo-pedahohichnyy-sklad-muzychne-mystetstvo/burnazova/; http://bdpu.org/faculties/fppom/management-ffv/
Контактний тел.	+380953533543
Е-mail викладача:	veronik3105@gmail.com
Графік консультацій	щопонеділка 14.00-15.00, (за попередньою домовленістю дистанційно – на платформі Zoom)

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Форма навчання	Кількість кредитів/ Годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
денна	4	20	20	80	екзамен
заочна	кред./120год	10	10	100	

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: музичне мистецтво, мистецтво, інтегратори, інтегровані уроки, інноваційність, комунікативність, креативність, педагогічні технології навчання, англомовний контент.

Мета та предмет курсу: викладання навчальної дисципліни є теоретико-методична підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва до практичної роботи в закладах загальної середньої освіти, оволодіння сучасними технологіями навчання мистецьких дисциплін, інноваційними формами, прийомами, методами інтеграції музичного мистецтва з іншими видами мистецтва, у тому числі й з англійською мовою, вдосконалення знань англомовної професійної термінології, умінь користуватися граматичними формами й конструкціями в усному та писемному англійському мовленні у ході проведення уроку музичного мистецтва за програмами НУШ в ЗЗСО, формування професійної компетентності вчителя.

Оволодіння здобувачами вищої освіти інноваційними педагогічними технологіями, методами інтеграції музичного мистецтва з іншими видами мистецтв, у тому числі й з англійською мовою, формами, прийомами викладання музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтва»; із застосуванням англійської мови; розвиток загальних та фахових компетентностей, програмних результатів навчання здобувачів

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК 1. Здатність до усного та письмового спілкування українською та іноземною мовами в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійній діяльності.

ЗК 2. Здатність використовувати набуті знання, вміння та навички для вирішення професійних завдань, виходячи з конкретних практичних ситуацій. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 3. Здатність до навчання, самонавчання й опанування сучасних знань, необхідних для організації ефективної діяльності у професійній сфері; пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами (усною та писемною формами), демонструвати навички нормативного літературного мовлення у професійній сфері.

ЗК 5. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і цифрових технологій, пошуку та критичного аналізу відкритих інформаційних джерел державною і англійською мовами, відповідального їх використання для вирішення професійних завдань та саморозвитку.

ЗК 6. Здатність до особистісного і професійного самовизначення, самоствердження й самореалізації; толерантного ставлення до всіх суб'єктів педагогічної взаємодії.

ЗК 7. Здатність до організації партнерсько-лідерських стосунків, створення команди однодумців, ухвалення ефективних рішень у стандартних та невизначених умовах та готовність брати відповідальність за результати спільної діяльності

ЗК 8. Здатність діяти на основі принципів і норм педагогічної етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й здобувачами освіти на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі.

ЗК 9. Здатність виконувати незалежно, описувати, аналізувати та критично оцінювати наукові дослідження.

ФК 1. Здатність застосовувати сучасні методи й навчальні технології в закладах освіти.

ФК 3. Здатність розробляти конкретні критерії для об'єктивного контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва, у тому числі й з особливими освітніми потребами.

ФК 4. Здатність розуміти та уміло використовувати традиційні та інноваційні форми, методи, засоби, технології викладання інтегрованого курсу «Мистецтво», музичного мистецтва в освітньому процесі, застосовуючи знання спеціальної музичної термінології англійською мовою.

ФК 5. Здатність аналізувати і реалізовувати діючі освітні програми для НУШ та ЗЗСО з мистецтва (інтегрованого курсу «Мистецтво», музичне мистецтво) у професійній діяльності, керуючись нормативними документами законодавчої бази.

ФК 6. Здатність до моделювання освітнього процесу в ЗЗСО на основі засвоєних теоретико-методичних знань і практичних умінь з музичного мистецтва, інших видів мистецтв та англійської мови.

ФК 7. Здатність розуміти й оцінювати лексико-граматичні та інтонаційні моделі англійської мови, а також інтегрувати і застосовувати їх в різноманітних комунікативних ситуаціях академічної та професійної сфер спілкування.

ФК 8. Здатність аналізувати, оцінювати й описувати державною та англійською мовами широке коло музичних та мистецьких об'єктів і процесів з урахуванням, національних, регіональних цінностей та традицій у динаміці історичного розвитку.

ФК 10. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті психолого-педагогічні, музично-теоретичні, методичні, англійськомовні знання, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні навички для продовження навчання із значним ступенем автономії.

ПРН 1. Знає музичну термінологію, розуміє основні концепції, теорії та загальну структуру музикознавчих та мистецьких наук.

ПРН 3. Демонструвати знання та розуміння традиційних та інноваційних форм, методів, засобів, технологій викладання інтегрованого курсу «Мистецтво», музичного мистецтва і

застосовувати шляхом використання державної та англійської мови в умовах професійної і наукової діяльності.

ПРН 4. Класифікувати, інтегрувати, екстраполювати та інтерпретувати, як державною, так і англійською мовами, музичні твори та мистецькі об'єкти і процеси з урахуванням національних, регіональних контекстів в академічному середовищі.

ПРН 5. Інтегрує і розрізняє знання про зміст методичного інструментарію музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, мистецтва та англійської мови, пояснює суть засобів і методів активізації мистецько-творчого розвитку учнів, виховання художньо обдарованої особистості.

ПРН 6. Використовувати для вирішення професійних завдань та в процесі саморозвитку сучасні інформаційні та цифрові технології, організовуючи академічне спілкування державною й англійською мовами на основі розуміння чужих і створення власних комунікативних програм.

ПРН 8. Застосовувати знання на сучасному рівні з музичного мистецтва, суміжних мистецтв (вокального, інструментального, образотворчого, хореографічного та ін.) та англійської мови з метою розуміння міждисциплінарних зв'язків між ними для подальшої їх інтеграції в освітньому процесі.

ПРН 9. Класифікувати, співвідносити, критично аналізувати й оцінювати відкриті джерела інформації державною і англійською мовами для проведення освітньої діяльності та наукового пошуку.

ПРН 10. Проводити об'єктивне діагностування, корекцію особистісного розвитку та музичних здібностей учнів, в тому числі з особливими освітніми потребами та музично-обдарованими.

ПРН 11. Здійснювати об'єктивний контроль, аналіз і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтва, враховуючи важливість збереження фізичного та психічного здоров'я (власного й оточуючих), у тому числі й учнів з особливими освітніми потребами.

ПРН 12. Упроваджувати діючі освітні програми для НУШ та ЗЗСО з мистецтва (інтегрованого курсу «Мистецтво», музичного мистецтва) у професійну діяльність, керуючись нормативними документами законодавчої бази.

ПРН 13. Створювати в освітньому середовищі партнерсько-лідерські стосунки в командах однодумців, дискутувати, експериментувати, аргументувати, підсумовувати, ухвалювати ефективні рішення у стандартних і невизначених умовах, брати відповідальність за результати спільної діяльності.

ПРН 14. Планувати, організовувати, здійснювати, підводити підсумки самостійної роботи, уміти отримувати результат у визначений deadline з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

ПРН 15. Аналізувати, розробляти і впроваджувати наукові дослідження державною і англійською мовами для вирішення професійних завдань, саморозвитку, самовдосконалення, самопрезентації.

ПРН 18. Налагоджує духовну спільність, співпереживання і співпрацю учнів і вихованців, ефективно працює в мистецько-творчому, учнівському та педагогічному колективах закладу освіти, інших мистецьких об'єднаннях.

ПРН 19. Розуміє значущість національної культури і мистецтва для виховання і принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.

Зміст курсу:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Діалогова художньо-педагогічна технологія та технологія кооперованого навчання

Тема 1. Теоретичні основи діалогового та кооперованого навчання

Тема 2. Структури (види) діалогового та кооперованого навчання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Проективна художньо-педагогічна технологія

Тема 3. Теоретичні основи проектного навчання

Тема 4. Зміст та організація проектного навчання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Інтегративні художньо-педагогічні технології та розвитку критичного мислення

Тема 5. Теоретичні основи інтегративного навчання та навчання розвитку критичного мислення.

Тема 6. Структури (види) інтегративного навчання та навчання розвитку критичного мислення

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Науково-дослідна діяльність (курсова робота)

Тема 7. Теоретичні аспекти науково-дослідної роботи

Тема 8. Практичні аспекти науково-дослідної роботи

Методи навчання:

Словесні – розповідь, пояснення, бесіда, обговорення, вербалізація змісту художніх творів, робота з підручниками та посібниками;

наочні – ілюстрування, демонстрування (презентація (виконання) музичних творів, музично-педагогічних ігор, квестів тощо), художнє ілюстрування словесних пояснень, наочно-слуховий метод, наочно-зоровий метод, метод рухової наочності;

практичні – виконання практичних завдань, показ фрагментів уроків з використанням технологій; інтерактивні методи (фасилітована дискусія, проблемне навчання, коопероване навчання, метод проектів, робота в групах, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань тощо);

дослідницькі – самостійне виокремлення та визначення здобувачем проблеми, формулювання гіпотези і знаходження методів її розв'язання, уміння аналізувати, порівнювати та оцінювати отримані результати, робити висновки й узагальнення, усвідомлювати провідні поняття й ідеї, а не отримувати їх готовими (ділова гра, рольова гра тощо);

інноваційні – Blended Learning, що передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології (мультимедійні презентації, комп'ютерна графіка, аудіо, відео, інтерактивні елементи, онлайн-консультування); забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу, а саме, комп'ютерна підтримка освітнього процесу (впровадження хмарних технологій), fan-опитування, метод лінгвізації.

Курс передбачає надання майбутнім учителям теоретичних знань та набуття ними .

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Навчальний курс складається з лекційних, практичних занять, самостійної роботи. Навчання є практико-орієнтованим: програмою передбачено залучення фахівців-експертів відповідної галузі до проведення аудиторних занять.

Заохочується висловлювання власної точки зору, творчий підхід до виконання передбачених програмою курсу завдань. Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності. Лекційні заняття передбачають ведення письмового (електронного) конспекту. Наявність конспекту є однією з вимог допуску до складання іспиту.

Підготовка до практичних занять передбачає усне опрацювання теоретичних питань за темою, спираючись на перелік рекомендованої літератури та самостійний пошук джерел для отримання необхідної інформації, з подальшим їх обговоренням у форматі дискусій, мозкових штурмів тощо.

Відпрацювання пропущених практичних занять є обов'язковим, здійснюється у форматі очного або дистанційного (на платформі Moodle) спілкування викладача зі здобувачем (не пізніше, ніж через тиждень з моменту проведення заняття та згідно з графіком консультацій).

Підготовка завдань самостійної роботи здійснюється у письмовому або електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді та передбачає усне обговорення питань протягом практичного заняття з теми або під час індивідуальної/групової консультації. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

В умовах змішаного навчання лекційні, практичні заняття проводитимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час. Самостійні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно з визначеним графіком.

Результати навчання, отримані здобувачами вищої освіти у неформальній чи інформальній освіті, визнаються згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в БДПУ https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/OOP_BSPU_2020.pdf та Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у БДПУ https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/kryter_ocin_2021.pdf

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (гаджет, ноутбук, мультимедійне обладнання, інтерактивна дошка тощо); програмне (Microsoft Office (Power Point, Word), Zoom, Moodle, репозитарій); наочність (мультимедійні презентації, навчальні фільми тощо).

Система оцінювання та вимоги: Засоби оцінювання

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної роботи, презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C

58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

**Розподіл балів,
що присвоюються студентіві упродовж вивчення освітньої компоненти
«Методика проведення уроків інтегрованого курсу «Мистецтво» та музичного мистецтво у
ЗЗСО із застосуванням англомовного контенту» (поточний контроль)**

Поточне оцінювання практичних занять								Поточне оцінювання самостійної роботи				Накопичувальні бали/сума за поточний контроль	Накопичувальні бали/сума за екзамен	Підсумкові накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	T 1-8+ ЗМ 1-4	E	T 1-8+ЗМ 1-4+E
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	60	40	100

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Сума балів
1	Робота на практичному занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії та ін.)	5	8	40
2	Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	5	4	20
3	Всього за поточний контроль	5	12	60
4	Підсумковий контроль – екзамен	40	1	40

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 35 до 50 балів (за 4 змістовними модулі) за видами діяльності (практична, самостійна роботи).

Максимальна кількість підсумкових балів становить:

- **60 балів** за період роботи до екзамену;
- **40 балів** – за складання екзамену.

Максимальний рейтинговий показник – 100 балів.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях (поточний контроль)

Студенту виставляється **A (4,0...5,0)** коли студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно дав відповідь на усі питання тестових завдань.

Студенту виставляється **B (3,0...4,0)** якщо студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому

обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно дав відповідь на більшість тестових завдань.

Студенту виставляється **C (2,0...3,0)** якщо студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно дав відповідь на половину тестових завдань.

Студенту виставляється **D (1,0...2,0)** коли студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

Студенту виставляється мінімальний **E (0...1,0)** коли студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

Результати навчання, отримані здобувачами вищої освіти у неформальній чи інформальній освіті, визнаються згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в БДПУ <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/OOP BSPU 2020.pdf> та Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у БДПУ <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/kryter ocin 2021.pdf>

Підсумковий контроль

Допуск до підсумкового контролю (заліку) здійснюється за умови накопичення здобувачем вищої освіти прохідного балу – 35 балів. Підсумковий контроль здійснюється у разі не накопичення здобувачем 50 балів за поточний контроль.

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати максимум 100 балів (100 балів – поточне оцінювання).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m=(ЗК1 +ЗК2+ ЗК3 +ЗК4+.....),$$

де ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4.... – залікові кредити або теми;

m – кількість набраних балів за вивчений курс; 50 балів – залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма темами, потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену і у відомість та залікову книжку виставляється загальна сума отриманих балів.

Рекомендована література

Базова література

1. Аристова Л. Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» : навч. метод. посібник (для змішаної форми навчання). Миколаїв : «РАЛ-поліграфія», 2022, 213 с.
2. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання ч.1 : навч. метод. посібник. Миколаїв: Іліон, 2018. 404с.
<http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/412/3/%D0%90%D1%80%D0%B8%D1%>

[81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0 %D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8 %D0%BA%D0%B0%20%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf](#)

3. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання ч.2 : навч. метод. посібник. Миколаїв: Іліон, 2021. 444с.
4. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. –206 с.
5. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 1 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 112 с.
6. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 2 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. 112 с.
7. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 3 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2020. 128 с.
8. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво: підруч. інтегрованого курсу для 4 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2021. 144 с.
9. Кміть О.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Конспект лекцій для студентів спеціальності 013 Початкова освіта, спеціалізації Іноземна мова (англійська), освітній ступінь-магістр. – Чернігів:ЧНПУ, 2017. – 117с.
10. Масол Л. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу: навч. метод. посібник. Київ: Генеза, 2019. 208с. [Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах на засадах компетентнісного підходу» \(авт. Масол Л. М.\) \(imzo.gov.ua\)](#)
11. Масол Л. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу: навч. метод. посібник. Київ: Генеза, 2020. 160с. [Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах закладах загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» \(авт. Масол Л.М.\) \(imzo.gov.ua\)](#)
12. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Белкіна Е. В., Калініченко О. В., Руденко І. В. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
13. Масол Л. Методика навчання мистецтва в основній школі: Методичний посібник для вчителів. К.: Шк. Світ, 2012. 128 с.
14. Масол Л. М. Мистецтво: підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Х.: ФОЛЮ, 2016. 240 с. <https://pidruchnyk.com.ua/900-mystectvo-masol-8-klas-2016.html>
15. Масол Л. М. Мистецтво: підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Вид. дім «Освіта», 2017. 224 с. <https://pidruchnyk.com.ua/1011-mystectvo-masol-9-klas.html>
16. Масол Л. М. Мистецтво: підручник для 10 (11) кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Вид. дім «Освіта», 2018. 224 с. https://portfel.info/load/10_klas/mistectvo/masol_2018_rik/513-1-0-25911
17. Масол Л. М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання : метод. посіб. Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. 178 с.
18. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за заг. ред С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
19. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник / за заг. ред. С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
20. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник. К.: Ленвіт, 2008. 285 с.

21. Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах: посібник для студентів. / під кер. С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2004. 298 с.
22. Практикум з методики викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посібник / за ред. С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2016. 402 с.
23. Практикум з методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах : англ. мова, нім. мова, франц. мова, ісп. мова: навчальний посібник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів/ за редакцією Ніколаєвої С.Ю. К.: Ленвіт, 2016. 402 с.

Допоміжна

24. Аристова Л. С. Використання відеоматеріалів на уроках художньої культури. Навчально-методичний посібник. Миколаїв : ОІППО, 2011. 32 с.
25. Волошенко О.В., Чорний О. В. Методика формування умінь з медіаграмотності на заняттях з інтегрованого курсу Мистецтво в НУШ: навч. метод. посібник. Київ: Академія української преси, Центр Вільної Преси, 2020. 54 с.
26. Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Генеза, 2016. 196 с. <https://pidruchnyk.com.ua/811-mystectvo-8-klas-gaydamaka-2016-nova-programa.html>
27. Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Генеза, 2017. 168 с. <https://pidruchnyk.com.ua/1012-mystectvo-gaydamaka-9-klas.html>
28. Гайдамака О. В. Мистецтво: підручник для 10 (11) кл. загальноосвіт. навч. закладів. К.: Генеза, 2018. 168 с.
29. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий ред. С.Ю.Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
30. Інститут модернізації змісту освіти. Електронні версії підручників. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/>
31. Калініченко О. В., Аристова Л.С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 3 класу закладів загальної середньої освіти. К. : Видавничий дім «Освіта», 2020. 128 с. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/3-klas/mistetstvo-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-3-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti/mistetstvo-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-3-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti-kalnchenko-ov-aristova-ls/>
32. Калініченко О. В., Аристова Л.С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 4 класу закладів загальної середньої освіти. К. : Видавничий дім «Освіта», 2021. 144 с. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/4-klas/10mistetstvo-4-klas/7mistetstvo-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-4-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti/>
33. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 1 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 128 с. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/1-klas/9-mistetstvo-1-klas/13/>
34. Калініченко О.В., Аристова Л.С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 2 кл. К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. 112 с. <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/2-klas/9-mistetstvo-2-klas/mistetstvo-pdruchnik-ntegrovanogo-kursu-dlya-2-klasu-zakladv-zagalno-seredno-osvti-kalnchenko-o-v-aristova-l-s/>
35. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>
36. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Белкіна Е. В., Калініченко О. В., Руденко І. В. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
37. Масол Л., Гайдамака Е, Колотило О. Мистецтво : роб. зошит-альбом інтегр. курсу для 2 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2019. 64 с.
38. Масол Л., Гайдамака Е, Колотило О. Мистецтво : роб. зошит-альбом інтегр. курсу для 3 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2020. 64 с.
39. Масол Л., Гайдамака Е., Колотило О. Мистецтво : роб. зошит-альбом інтегр. курсу для 1 кл. закл.

- заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2018. 64 с.
40. Масол Л., Гайдамака О., Колотило О. Мистецтво : 2 кл. : конспект- конструктор уроків мистецтва : домінанти змісту і методики. Київ : Генеза, 2019. 80 с.
41. Масол Л., Гайдамака О., Колотило О. Мистецтво : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2018. 144 с.
42. Масол Л., Гайдамака О., Колотило О. Мистецтво : підруч. інтегр. курсу для 2 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2019. 112 с.
43. Масол Л., Гайдамака О., Колотило О. Мистецтво : підруч. інтегр. курсу для 2 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2020. 128 с.
44. Масол Л.М. Мистецтво : підруч. для 4-го кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ : Генеза, 2015. 144 с.
45. Просіна О. В. Технології інтегрованого викладання предметів «Мистецтво» та «Художня культура» в загальноосвітній школі. Навчально-методичний посібник. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2007. 200с. .
46. Кондратова Л. Г. Формування проектного мислення школярів засобами мистецтва в процесі вивчення художньої культури. Запоріжжя: ОІППО, 2010. 115 с.
47. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навчальний посібник. К.: Ленвіт, 2005. 208с.
48. Brown H. Douglas. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 6th ed. Pearson ESL, 2007. 491 p.
49. Harmer J. How to Teach English : An Introduction to the Practice of English Language Teaching (With DVD) / Jeremy Harmer. 2-nd ed. London :Pearson Education Ltd., 2001. 190 p.
50. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. Harlow: Longman, Pearson Education Limited, 2001. 371 p.
51. Krashen S.D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. Hemel Hempstead: Prentice-Hall Int., 2004. 202 p.
52. Thaine C. Teacher Training Essentials : Workshops for Professional Development / Craig Thane. Cambridge : Cambridge University Press ; Cambridge Copy Collection, 2010. 127 p.

Інформаційні ресурси

53. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
54. Державний стандарт повної загальної середньої освіти <http://old.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>
55. Державний стандарт початкової освіти (МОН України). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
56. Державний стандарт початкової загальної освіти <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
57. Мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи / Кер. авт. колективу Масол Л. М. <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>
58. Мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класи / Кер. авт. колективу Масол Л. М. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasisv>
59. Мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 10-11 класи / Кер. авт. колективу Масол Л. М. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasisv>
60. Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори: Масол Л. М., Просіна О.В.) <https://drive.google.com/file/d/1MuHajU0pMiPnv7lNWRvu8rrXoMYz6D7H/view>
61. Нова українська школа: poradnik для вчителя / Під заг. ред. Н. М. Бібік. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. <http://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya->

[vchytelya.pdf](#)

62. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ (МОН України) <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
63. Типові освітні програми для 3-4 класів НУШ (МОН України) <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
64. Типова освітня програма для 1-2 класів, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. <https://idea-teacher.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/typova-osvitnya-programa-dlya-1-2-klasiv-nush-savchenko-o-ya.pdf>
65. Типова освітня програма для 3-4 класів, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. <https://idea-teacher.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/typova-osvitnya-programa-dlya-3-4-klasiv-nush-savchenko-o-ya.pdf>
66. Типова освітня програма для 1-2 класів, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. <https://idea-teacher.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/typova-osvitnya-programa-dlya-1-2-klasiv-nush-shyana-r-b.pdf>
67. Типова освітня програма для 3-4 класів, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. <https://idea-teacher.com.ua/wp-content/uploads/2021/10/typova-osvitnya-programa>